

Міністерство культури, молоді та спорту України
Харківська державна академія культури
Факультет соціальних комунікацій
Кафедра інформаційної, бібліотечної та архівної справи

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр

**Оцифрування архівних фондів України: сучасний стан та перспективи
розвитку**

Виконала:
Асєєва Н.О.,
магістр 2 курсу,
спеціальність: 029 «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа»

Керівник:
Мар'їна О. Ю.,
доктор наук із соц. комунікацій

Рецензент:

Харків — 2020

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОЦИФРУВАННЯ ЯК СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕНОСТІ АРХІВНИХ ФОНДІВ УКРАЇНИ	8
1.1. Інформатизація архівної галузі	8
1.2. Політика оцифрування та збереження архівних фондів	13
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦИФРУВАННЯ АРХІВНИХ ФОНДІВ	20
2.1. Організаційні аспекти оцифрування архівних фондів	20
2.2. Техніко-технологічні особливості процесу оцифрування архівних фондів	27
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ОЦИФРУВАННЯ АРХІВНИХ ФОНДІВ УКРАЇНИ	42
3.1. Аналіз досвіду світових і вітчизняних проєктів з оцифрування архівних фондів	42
3.2. Перспективи розвитку оцифрування та збереження архівних фондів України	73
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ	94

ВСТУП

Актуальність теми оцифрування архівних фондів України на сучасному етапі розвитку інформатизації суспільства полягає в тому, що недосконалість законодавчої бази і недостатнє фінансування створює певні труднощі в збереженні історико-культурної спадщини країни, а також зупиняє створення інформаційного простору. Західний досвід показує, що оцифрування фондів архівів, бібліотек і музеїв важливе для розвитку суспільства, а доступність інформації для людей має величезне значення.

В останній час зростає попит на різноманітну інформацію, дістатися до якої могли б допомогти фонди, які зберігають архівні установи. Але як раз із доступом і виникають проблеми, оскільки значна частина документів має поганий фізичний стан, або просто зіпсована чи втрачена. Існує заборона на самостійне копіювання або фотографування оригіналів документів через руйнівний вплив неспеціалізованої техніки. Оцифрування та створення електронних архівів і надання вільного доступу до інформації вирішить цю проблему та допоможе інтегруванню країни в світовий інформаційний простір.

Мета роботи – дослідити особливості оцифрування архівних фондів України.

Об’єкт дослідження – архівні фонди України.

Предмет дослідження – сучасний стан та перспективи розвитку процесів оцифрування архівних фондів.

Завдання дипломного дослідження:

1. Висвітлити проблеми оцифрування архівних фондів, як способу збереження культурно-історичної спадщини для майбутніх поколінь.

2. З’ясувати загальносвітові та вітчизняні тенденції оцифрування архівних фондів.

3. Дослідити проекти з оцифрування архівних фондів, розгорнуті на даний момент в Україні та закордоном.

4. Окреслити організаційні та техніко-технологічні аспекти оцифрування архівних фондів.

5. Обґрунтувати перспективи розвитку і вдосконалення процесів оцифрування та збереження архівних фондів України, спираючись на досвід фахівців різних країн.

Методи дослідження – для вирішення завдань дипломного дослідження використовувався комплекс наукових методів аналізу, синтезу, системний підхід, історичні дослідження, що дозволило оцінити проблематику та актуальність теми та ознайомитись зі світовим досвідом по вирішенню цих питань.

До проблеми оцифрування архівних фондів звертались Алексєєва Є. В., Афанасьєва Л. П., Бурова А. М. [1], Артизов А. Н. [2], Булюліна Е. В. [6], Ємельянова Т. [17], Зверєва Н. [19], Кузовова Н. [28], Малікова А. Р. [33], Мар'їна О. Ю. [34], Раскін Д. І. [57], Січова О. [63], Тихонов В. І. [68], Філіпова Л. Я. [78]. Оцінка позитивних та негативних аспектів автоматизації роботи архівів відображено в статті Щербакова А. [90]. Проблематику зберігання та поширення архівної інформації в інтернеті, технічні та технологічні проблеми, з якими стикаються фахівці при оцифруванні документів розглядали Залаєв Г. З. [18], Кузін К. І. [27], Липак Г. І. [31], Притула П. [44], Юмашева Ю. Ю. [91-92]. Хромов А. [84] запропонував шляхи поліпшення роботи архівів вирішення багатьох проблем, зв'язаних з інтеграцією цифрових ресурсів до глобальної світової мережі. Вплив інформаційних технологій на форми архівних джерел описав Гаранін О. Я. [9]. З аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду розвитку цифрової інфраструктури можна ознайомитися у роботі Попової С. М. [43]. Охорона інформації представлена роботою Домбровського Ю. [12], а також законодавчими актами [24; 45-54]. Товариством «Цифрова Країна» [69-71] реалізовано багато проектів по оцифруванню документів архівів, колекції бібліотек та музеїв, з якими досить детально можна ознайомитися на сайті <http://digitalcountry.ua/>. Також з програмами оцифрування можна ознайомитися у статті Косянчук І. [26], Кузьміної Е. С. [29], Ногорної О. [36], Федієнко А. (народний депутат України) [77].

В глобальному інформаційному просторі на даний час представлено вже досить багато реалізованих проектів по оцифруванню документальних колекцій бібліотек, архівів, музеїв, з якими можна ознайомитися в інтернеті [3-4; 7-8; 10-11; 13-16; 20-21; 37-40; 55-56; 61; 66-67; 72-73; 79-83; 95-108].

Сенс і кінцева мета функціонування архівних установ та державної системи архівних служб у демократичному суспільстві – забезпечення його членам умов рівного, нічим не обмеженого доступу до документної спадщини. «Доступ до архівів – це прояв одного з основних прав людини: права на інформацію. Запорука конституційного права громадян на вільний доступ до інформації – це мобільність та відкритість різнопланових інформаційних потоків, зокрема й архівної інформації, не лише для обмеженого контингенту користувачів (науковців і управлінців), а й для пересічних громадян та соціальних інституцій» [59]. Рівень доступності архівних фондів визначає ступінь публічності архівів.

Відповідно до європейської практики під доступом до архівів розуміють їхню функцію з «надання матеріалів, що перебувають під їх опікою, у розпорядження користувачів» [59]. Цю проблему потрібно розглядають у трьох аспектах: правовому, фізичному та інтелектуальному.

Правовий аспект доступу до архівів передбачає вирішення проблеми забезпечення конституційних прав громадян на отримання первинної і вторинної інформації про склад і зміст Національного архівного фонду. Правові проблеми доступності архівів в Україні врегульовано національним законодавством відповідно до рекомендацій Комітету міністрів Європейського Співтовариства стосовно європейської політики з цього питання. Зокрема, згідно із Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи», «документи Національного архівного фонду та довідковий апарат до них надаються користувачам безпосередньо в архівах з часу їх надходження на зберігання» [47]. Процеси оцифрування фондів архівів частково унормовані низкою нормативно-правових актів: Законами України «Про електронні документи та електронний документообіг» [50], «Про електронний цифровий підпис» [49], Закон України «Про основні засади розвитку

інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [53], Наказ про «Порядок зберігання електронних документів в архівних установах» [45].

Фізичний аспект доступу до архівної інформації має здійснюватися у двох формах:

1) безпосередньо через отримання власне первинного документа в читальному залі архіву (завдяки організації документів у певні архівні документальні системи),

2) віддалено – через створення сайтів та наповнення їх текстовими документами, графічними зображеннями документів та ін.

Інтелектуальний аспект доступу до інформації можна охарактеризувати як отримання необхідної інформації через документи вторинного рівня, тобто довідковий апарат та інформаційні системи (бази та банки даних), а також публікації документів.

Науковці та практики підкреслюють, що діяльність архівів України не привертала особливої уваги основної маси громадян, зацікавленість проявляється лише при необхідності: коли потрібно підтвердження стажу роботи, або родинних зв'язків, для пошуку предків тощо. На сьогоднішній день українці більш активно користуються соціальними мережами, збільшилася зацікавленість людей історією своєї родини, складанням генеалогічного дерева. Це призвело до створення у середовищі соціальних мереж тематичних груп і форумів, в яких можна знайти інформацію за конкретною темою, обмінятися думками, отримати консультацію у фахівців, поспілкуватися з дослідниками, обговорити теорію або цікаву тему у сфері архівних послуг – проте все це залишається поза межами інституційного розвитку архівної галузі [84]

Архіви України безпосередньо відвідує невелика кількість громадян – не більше 30 тисяч протягом року. Основна маса громадян користується послугами архіву віддалено: частіше за все для отримання довідок, копій документів чи витягів з документів запити надсилаються поштою. Очевидно, що більшість архівних установ нашої країни знаходяться у кризовому стані. Більшість сховищ переповнена, умови зберігання в старих спорудах, де знаходиться основна

частина архівів далекі від оптимальних, оскільки там дуже складно забезпечити необхідну вологість та температурний режим. Сторінки стародавніх рукописів знищують пліснява та грибок. Працівники зазвичай фанатично ставляться до своєї роботи та перевиконують показники планів, навіть маюче недостатнє і слабке оснащення технікою [84].

«На початку 21 століття показник оцифрування документів у найкращих архівах України сягає максимум 10 %, а в багатьох архівах відсутня будь-яка сканувальна техніка. Документообіг та облік ведуться за паперовими формами та переповнені зайвою дублюючою звітністю. І це лише загальні риси становища архівів. Нестача фінансування відіграє велику роль у повільному процесі інформатизації архівної діяльності. Але і без додаткових витрат з бюджету, за ініціативи керівництва служби та директорів архівів можна вже сьогодні багато чого змінити» [84].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва Є. В., Афанасьєва Л. П., Бурова А. М. Архівознавство: підручник. М.: Проофобриздат, 2002. 244 с.
2. Артизов А. Н. Про впровадження ПК «Архівний фонд» (4 версія) – основи системи автоматизованого централізованого державного обліку документів Архівного фонду Російської Федерації: Виступ на розширеній колегії 12 лютого 2009 р. // Вісник архівіста. 2009. № 2. С. 102-104.
3. Архів рідкісних видань та рукописів для науки та освіти eScriptorium: сайт. URL: <https://goo.gl/bvWvWZ> (дата звернення 25.07.2019).
4. Архів української періодики онлайн (про проект) Libraria. URL: <https://libraria.ua/about/> (дата звернення 15.08.2019).
5. Бродівський А. В., Зайцева Е. М., Заславський Ю. І., Маршак Б. В. Формування інформаційних ресурсів архівних документів Вищої атестаційної комісії // Навч. та техн. б-ки, 2018, № 12.
6. Булюліна Е. В. Архівознавство: навчальний посібник .Волгоград: ВолДУ, 2013. 220 с.
7. Віртуальний архів Нельсона Мандели URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/partner/nelson-mandela-centre-of-memory> (дата звернення 20.08.2019).
8. «Віхи історії» : сайт. URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/project/historic-moments> (дата звернення 15.09.2019).
9. Гаранін О. Я. Вплив інформаційних технологій на утворення нових форм архівних джерел // Архіви України. 2013. № 6. С. 86-94.
10. Глобальний архів Landsat: статус, консолідація та спрямування. URL: <https://landsat.usgs.gov/sites/default/files/documents/1-s2.0-S0034425715302194-main.pdf> (дата звернення 18.09.2019).
11. Державний архів Київської області. Електронний каталог: сайт. URL: <http://dako.folium.info/> (дата звернення 30.08.2019).

12. Домбровський Ю. Наукові конференції. Охорона інтелектуальної властності в Укарїні. Проблеми і можливі способи розв'язання : матеріали XVIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференції 29 - 30 грудня 2013 р Переяслав-Хмельницький. URL:<http://oldconf.neasmo.org.ua/node/274> (дата звернення 15.09.2019).

13. Европеана : сайт. URL:<https://www.europeana.eu/portal/ru> (дата звернення 02.09.2019).

14. Електронний архів оцифрованих періодичних видань Центральної Наукової Бібліотеки ХНУ імені В.Н. Каразіна : сайт. URL:<http://karazin.back2news.org> (дата звернення 24.08.2019).

15. Європейська бібліотека : сайт. URL:<http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/> (дата звернення 22.08.2019).

16. Європейський архівний портал : сайт. URL:<http://www.archivesportaleurope.net> (дата звернення 30.09.2019).

17. Смельянова Т. Проблеми архівного зберігання оцифрованих аудіовізуальних документів // Електронний документ: актуальні завдання та практичні впровадження : матеріали Міжнародної наук.-практ. Конф, 11-12 жовтня 2012р./ Держ. архів. служба України, УНДІАСД , Центр. держ. Електрон. архів України, НАц. Академія держ. упр. при Президентові України. Каїв, 2012. С. 44-48.

18. Залаев Г. З. Сучасні принципи зберігання і поширення архівної інформації // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества: матеріали VIII Міжнародної конф. «Крим-2001». С.142-143

19. Зверєва Н. Автоматизація архівної служби підприємства. URL:http://www.e-rus.ru/site.shtml?id=7&n_id=3631. (дата звернення 18.09.2019).

20. Історична спадщина України – світовий доступ в цифровому форматі. URL: http://elau.org/flash-point/files//web-site/presentacii/578_Digital_History.pdf (дата звернення 08.08.2019).

21. Історична спадщина України. URL: <http://nibu.kiev.ua/greenstone/cgi-bin/library.cgi?a=p&p=homepage&l=uk&w=utf-8> (дата звернення 10.08.2019).
22. Караваєв В. С. Оцифровка архівних документів: технічні і технологічні проблеми // Документ. Архів. Історія. Сучасність. Вип. 14. – Єкатеринбург, 2014. Вип. 14. С. 243-257.
23. Киселев І. Н., Волкова В. В., Нежданова О. Ю. Сучасний стан і перспективи розвитку НСА до документів державних архівів // Вітчизняні архіви. 2000. № 5. С. 12-24.
24. Конституція України. Основний Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30, Ст.141.
25. Копіювання документів у архівних установах України: методичні рекомендації / Держ. архів. служба України, УНДІАСД; уклад.: Л.В.Дідух. Київ, 2016. 68 с. С. 35
26. Косянчук І. Оцифровується періодика минулого століття // Погляд. Інформаційна агенція. 24.05.2019 URL: <https://www.poglyad.tv/otsyfrovuyetsya-periodyka-mynulogo-stolittya/> (дата звернення 28.09.2019).
27. Кузін К. І. Інформаційні технології в Державному архіві Воронежської області: досвід і перспективи // Воронежський вісник архівіста. 2008. Вип. 6. С. 67-71.
28. Кузовова Н. Інформатизація архівної справи в Україні (1991-2014рр.) : Історичні та правові аспекти. // Scriptorium nostrum. 2015. Вип. 1-2. С. 223-239. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scno_2015_1-2_18 (дата звернення 14.09.2019).
29. Кузьміна Е. С. Короткий опис музейного предмета: ще одна спроба уніфікації. URL: <https://www.booksite.ru/fulltext/1/001/001/075/index.htm> (дата звернення 14.09.2019).
30. Кунанець Н. Е., Липак Г. І. Консолідовані інформаційні ресурси установ соціальної пам'яті: виклики сучасності // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. Київ: Міленіум, 2017. № 4. С. 21-25 URL: https://nakkkim.edu.ua/images/vidannya/Visnyk_NAKKKiM/Visnyk_4_17.pdf (дата звернення 30.09.2019).

31. Липак Г. І. Формування консолідованих інформаційних ресурсів бібліотек, архівів та музеїв територіальних громад: дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій : 27.00.03 / Нац. акад. наук України. Київ, 2019. 234с.

32. Лобузін І. В. Цифрові бібліотечні проекти: технологічні рішення та управління життєвим циклом колекцій : монографія / Іван Лобузін ; відп. ред. В. А. Широков ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2016. 216 с., С. 183.

33. Малікова А. Р. Процес створення електронного архіву організації // Вісник магістратури / Національний університет цивільного захисту України. Харків, 2016. № 4(55).

34. Мар'їна О. Ю. Бібліотека в цифровому просторі : монографія / Харків. Держ. акад. культури. Харків, 2017. 326 с. С. 183.

35. Музей планів і рельєфів в Парижі : сайт. URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/about/francerelief/> (дата звернення 29.09.2019).

36. Нагорна О. «Землевпорядний вісник» №7 2013 URL: file:///F:/ХДАК%20Магистр%201%20курс/Оцифровка%20земельного%20кадастра.%20кадастраZv_2013_7_12.pdf (дата звернення 30.08.2019).

37. Національна історична бібліотека України (НІБУ) URL: <http://www.nibu.kiev.ua> (дата звернення 04.09.2019).

38. Національний музей Тараса Шевченка URL: <http://museumshevchenko.org.ua/?lang=ru> (дата звернення 05.09.2019).

39. Панорама залу Великого театру. URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/project/street-view> (дата звернення 30.09.2019).

40. Перепис населення: ОДЕСА-1897. URL: http://archive.odessa.gov.ua/el_arh/perepis-1897. (дата звернення 30.09.2019).

41. Підсумки третього науково-практичного семінару «Оцифроване надбання: збереження, доступ, репрезентація» 26-27 листопада 2015р./ Державний політехнічний музей. Київ, 2015. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/2932> (дата звернення 04.09.2019).

42. Польський портал «Szukaj w Archiwach» URL: <https://szukajwarchiwach.pl/search?q=> (дата звернення 27.09.2019).

43. Попова С. М. Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду розвитку цифрової інфраструктури соціально-гуманітарних досліджень // GENESIS: Історичні дослідження. URL: http://e-notabene.ru/ik/article_13820.html: (дата звернення 25.09.2019).

44. Притула П. Як проходить оцифрування відео та аудіоплівки // ЕЛІАР URL: <http://cnews.ru/link/a4455> (дата звернення 30.09.2019).

45. Про «Порядок зберігання електронних документів в архівних установах» : Наказ Державного комітету архівів України від 25.04.2005р. № z0627-05. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0627-05/ed20050425>

46. Про Folium URL: <http://digitalcountry.ua/electronic-archive-description/> (дата звернення 30.09.2019).

47. Про внесення змін до Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи» : Закон України від 05.07.2012 № 5068-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 28, Ст.302.

48. Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка.: Указ Президента України від 11.04.2012р. №257 / 2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257/2012/ed20120411> (дата звернення 12.08.2019).

49. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.05.2003 № 852-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36, Ст.276.

50. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 368, Ст.275.

51. Про затвердження та впровадження методичних рекомендацій «Цифровий фонд користування документами Національного архівного фонду: створення, зберігання, облік та доступ до нього» : Наказ Державної архівної служби України від 16.04.2019 р. № 36. URL: https://archives.gov.ua/Law-base/SCAU/2019_36.pdf (дата звернення 11.09.2019).

52. Про національний архівний фонд та архівні установи : Закон України від 24.12.1993 № 3814-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 15, Ст.86.

53. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 09.01.2007 № 537-V // Відомості Верховної Ради України. 2007. № 12, Ст.102.

54. Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури - стратегії реформ : Розпорядження КМУ від 1 лютого 2016 р. № 119-2016р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119-2016-%D1%80> (дата звернення 18.09.2019).

55. Проект «МЕТРИКА»: метричні книги онлайн. URL: http://archive.odessa.gov.ua/el_arh/metrika/ (дата звернення 12.08.2019).

56. Проект розбудови електронної бібліотеки «Історична спадщина України» Пропозиції щодо проекту розбудови [електронної бібліотеки «Історична спадщина України»](#) (оцифрування рідкісних видань власного фонду) Національної історичної бібліотеки України. URL: http://www.nibu.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1270&Itemid=1658 (дата звернення 15.09.2019).

57. Раскін Д. І., Соколов А. Р. Архівознавство: підручник. М. : Юрайт, 2016. 383 с.

58. Рекомендації з оцифрування документів з фондів Наукової бібліотеки / Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ, 2012. URL: https://library.ukma.edu.ua/fileadmin/documents/Pologennja/Pologennya_ocufruvannya.pdf (дата звернення 15.09.2019).

59. Рекомендація № R (2000) 13 Комітету Міністрів країнам-членам стосовно європейської політики доступу до архівів // Вісник Державного комітету архівів України. 2000. № 4. С. 79.

60. Рибачок О. М. Міжнародні інтегровані цифрові ресурси документальної спадщини архівів, бібліотек, музеїв: етапи створення, стратегії розвитку (80-ті роки ХХ – 10-ті роки ХХІ ст.) : дис. ... канд. іст. Наук : спец. 27.00.02 «Документознавства, архівознавство» / Національна академія наук України. Київ, 2018. 242 с.

61. Сайт Яд Вашем – Меморіал пам'яті жертв Голокосту URL: <http://www.yadvashem.org> (дата звернення 15.09.2019).

62. Система електронного архіву URL: <http://jak.koshachek.com/articles/sistema-elektronnogo-arhivu.html> (дата звернення 18.08.2019).

63. Січова О. Інформаційні ресурси архівів установ НАН України в умовах електронного інформаційного середовища //Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2014. Вип. 40 с. 240.

64. Смітсонівський інститут. URL: <http://collections.si.edu/search/index.htm> (дата звернення 18.09.2019).

65. Статут Світової цифрової бібліотеки: «Розділ 1.01. Цілі. Цілями МЦБ є: сприяння взаєморозумінню та інформованості один про одного представників різних країн і культур, поширення багатомовного контенту, що представляє різні культури, в мережі Інтернет, забезпечення викладачів освітніми ресурсами, сприяння науковим дослідженням, а також підвищення рівня знань і потенціалу країн, що розвиваються, з метою скорочення розриву в цифрових технологіях» // WDL Organization. URL: <https://project.wdl.org/about/org.html> (дата звернення 20.09.2019).

66. Стріт-арт». URL:<https://streetart.withgoogle.com/ru/> (дата звернення 20.09.2019).

67. «Сувої Мертвого моря. URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/about/deadseascroll/>; (дата звернення 20.09.2019).

68. Тихонов В. І. Організація архівного зберігання електронних документів/ III Всеросійська практична конференція «Ефективний документообіг в органах державного управління: від традиційного до електронного, 28-30 березня 2005р.

69. ТОВ «Цифрова Країна» / Проекти. URL: <http://digitalcountry.ua/category/projects/> (дата звернення 22.09.2019).

70. ТОВ «Цифрова Країна» /Музейний архів URL: <http://digitalcountry.ua/project-museum-archive/> (дата звернення 22.09.2019).

71. ТОВ «Цифрова Країна». URL: <http://digitalcountry.ua/> (дата звернення 22.08.2019).

72. Тривимірні копії Версальського палацу. URL: <http://www.versailles3d.com/en> (дата звернення 14.09.2019).

73. Тустань / Місто-фортеця. URL: http://tustan.ua/tustan_3d/ (дата звернення 30.09.2019).

74. Тюрменко І.І. д.і.н., проф. Підходи до розроблення політики збереження цифрової історико-культурної спадщини на веб-сайтах архівних установ // Кафедра історії та документознавства, Національний авіаційний університет : матеріали IV Міжнародної наукової конференції ІКС-2015, 20–23 травня 2015р / Львів, 2015. С.234-235.

75. Тюрменко І.І. д.і.н., проф. Стан зберігання цифрової історико-культурної спадщини на веб-сайтах обласних державних архівних установ України : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., 07-09 квітня 2015р. / Національний авіаційний університет Київ, 2015. С. 226-229.

76. Тюрменко І. І. Експертна оцінка структури та змісту веб-сайтів архівних установ України //Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI століття : матеріали VIII Міжнародної наук.-практ. конф., 10-12 вересня 2015р. / Одеса, 2015. С. 43.

77. Федієнко А. (народний депутат України) Оцифровка всех процессов в Украине: прогнозы депутата інтерв'ю // Студія **OBOZREVATEL** Вип. 23.09.2019. URL: <https://www.obozrevatel.com/tv/otsifrovka-vseh-protsessov-v-ukraine-prognozyi-deputata.htm> (дата звернення 26.09.2019).

78. Філіпова Л. Я. Цифрові архіви в сучасному суспільстві: термінологічний та змістовний аспект // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2018. № 2. С. 6-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2018_2_3 (дата звернення 10.08.2019).

79. Фонд Леона Леві. URL: https://www.deadseascrolls.org.il/learn-about-the-scrolls/scrolls-content?locale=uk_ua (дата звернення 18.09.2019).

80. Фонди колишнього Партійного архіву. URL: http://archive.odessa.gov.ua/el_arh/partarhiv/ (дата звернення 18.09.2019).

81. Фонди періоду тимчасової фашистської окупації. URL: http://archive.odessa.gov.ua/el_arh/okupacia/ (дата звернення 30.09.2019).

82. Харківська державно наукова бібліотека імені В.Г. Короленка URL: <http://korolenko.kharkov.com/novyny-ta-podii/2088.html> (дата звернення 30.09.2019).

83. Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека URL: http://ounb.km.ua/news/2019/2019_05_10_1/2019_05_10_1.php (дата звернення 30.09.2019).

84. Хромов А «П'ять І», або як вже сьогодні поліпшити життя архівів 20.08.2018 / Історична правда URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2018/08/20/152806/> (дата звернення 11.09.2019).

85. Центр Гетті. URL: <http://www.getty.edu/visit/center> (дата звернення 18.09.2019).

86. Цифрові копії всіх описів фондів Радянського періоду та періоду Незалежності он лайни. URL: http://archive.odessa.gov.ua/novosti/160210_baza-fondi/ (дата звернення 18.09.2019).

87. Чиркова М. Ю. Доступ до архівної інформації як механізм формування суспільної свідомості / Архіви Укарїин. 2011. № 2-3 (273)С. 37-45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2011_2-3_3 (дата звернення 15.09.2019).

88. Чорна Т. Політика оцифрування та збереження цифрових даних // Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська Академія». Київ, 2017. Верс. 01.03.

89. «Чудеса світу». URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/about/wonders/> (дата звернення 12.09.2019).

90. Щербаков А. Автоматизація роботи архівної служби "за" і "проти" / Олександр Щербаков // Довідник секретаря та офіс-менеджера. 2009. № 6. С. 22-24.

91. Юмашева Ю. Ю. Документні ресурси архівів, бібліотек і музеїв в мережі Інтернет // Історична інформатика. 2018. № 1. С. 1. URL: https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=25513 (дата звернення 30.09.2019).
92. Юмашева Ю. Ю. Методичні рекомендації з електронного копіювання архівних документів та управління отриманим інформаційним архівом /. М.: ВНИИДАД, 2012. с. 125. С.34.
93. Advanced Research Infrastructure for Archaeological Data set Networking in Europe. URL: <http://www.ariadne-eu.org> (дата звернення 15.09.2019).
94. Allbest. URL: https://otherreferats.allbest.ru/journalism/01070760_0.html (дата звернення 20.09.2019).
95. ArtCamera. – URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/project/art-camera> (дата звернення 18.08.2019).
96. Back2News. URL: <http://back2news.org> (дата звернення 18.08.2019).
97. BAM, dasgemeinsame Portalzu Bibliotheken, Archiven, Musetn. URL: <http://www.bam-portal.de> (дата звернення 30.08.2019).
98. Colavizza, Giovanni, etal. "Index-driven digitization and indexation of historical archives. URL: https://www.researchgate.net/profile/Giovanni_Colavizza/publication/331647120_Index-Driven_Digitization_and_Indexation_of_Historical_Archives/links/5c86166c299bf1268d4fa375/Index-Driven-Digitization-and-Indexation-of-Historical-Archives.pdf (дата звернення 30.08.2019).
99. CollaborativeEuropeanDigitalArchiveInfrastructure – URL: <http://www.cendari.eu/infrastructure> (дата звернення 15.08.2019).
100. Cultural Institute. URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/thelab/> (дата звернення 15.08.2019).
101. Deutsche Digitale Bibliothek. URL: <https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/> (дата звернення 20.09.2019).
102. eScriptorium. URL: <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/> (дата звернення 20.09.2019).
103. European Holocaust Research Initiative. URL: <https://portal.ehri-project.eu> (дата звернення 21.09.2019).

104. Europeana Newspapers. URL:<http://www.europeana-newspapers.eu>(дата звернення 21.09.2019).

105. Gallica, des millions de documents en ligne. URL: <http://gallica.bnf.fr> (дата звернення 15.09.2019).

106. Google Art & Culture. URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/>(дата звернення 16.09.2019).

107. Google Art Project. URL: <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/project> (дата звернення 16.09.2019).

108. Google Планета Земля. URL: <https://www.google.com/earth/> (дата звернення 30.09.2019).

109. Kirchhoff T. Archives, libraries, museums and the spell of ubiquitous knowledge./ Thomas Kirchhoff, Schweibenz Werner, Jörn Sieglerschmidt. Archival Seiens. 2008 № 8(4).С.251-266.

110. MajorCollecting Areas. URL:http://www.getty.edu/research/special_collections/highlights/index.html (дата звернення 16.08.2019).

111. Ooghe, B., Waasland, H. C., and Moreels, D. Analysing selection for digitisation. / D-Lib Magazine 15, 1082–9873. doi: 10.1045/september2009-ooghe.

112. Pixelated Realities – оцифруємо культурну спадщину. URL: <http://pixelatedrealities.org/uk/> (дата звернення 12.08.2019).

113. Survey Report on Digitisation in European Cultural Heritage Institutions 2015 /by Gerhard Jann Nauta and Wietske van den Heuvel, DEN Foundation (NL) on behalf of Europeana/ENUMERATE. Public version, June 2015. Mode of access. URL:http://www.den.nl/art/uploads/files/Publicaties/ENUMERATE_Report_Core_Survey_3_2015.pdf (дата звернення 19.09.2019).

114. The Europeana network of Ancient Greek and Latin Epigraphy. URL: <https://www.eagle-network.eu..> (дата звернення 16.09.2019)

115. Timelapse. URL: <http://world.time.com/timelapse/> (дата звернення 18.08.2019).

116. Vajcner M. The importance of context for digitized archival collections. URL: <http://hdl.handle.net/2027/spo.3310410.0011.102> (дата звернення 30.09.2019).

117. WDL Organization. URL: <https://project.wdl.org/about/org.html> (дата звернення 05.09.2019).

118. World Digital Library. URL: <https://project.wdl.org/content/> (дата звернення 05.09.2019).